
НОРМАТИВНА
РЕГУЛЯЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ
ПОВЕДІНКИ, ДЕВІАНТНА
ТА ДЕЛІНКВЕНТНА
ПОВЕДІНКА
ОСОБИСТОСТІ

Нормативна регуляція поведінки та її вплив на поведінку особистості

Особистість формується під впливом системи соціальних відносин. Соціальна норма — це вимога суспільства до особистості, яка визначає обсяг, характер і межі допустимої поведінки.

- Соціальні норми – продукт пізнання і переробки у свідомості людей інформації про минуле і теперішнє, про найбільш раціональні форми поведінки й діяльності, що виправдали себе на практиці і ведуть найкоротшим шляхом до корисного результату

Соціальні норми є засобами регуляції поведінки, що пов'язують особистість із інститутами суспільства та його вимогами. Нормативність поведінки забезпечується системними соціальними вимогами, які регулюють життєдіяльність людей.

- Соціальні норми – невід'ємний елемент суспільного управління, засіб орієнтації поведінки особистості чи соціальної групи в конкретних соціальних умовах і одночасно засіб контролю з боку суспільства за їх поведінкою

Соціальні норми регулюють поведінку людей або груп, визначаючи дозволені, заборонені або рекомендовані форми поведінки, відносини та засоби досягнення цілей.

Вони історично мінливі та відображають суперечності суспільства. Соціальні норми регулюють суспільні взаємини, відрізняючись від технічних чи біологічних норм. Процес соціалізації— це особистісний аспект соціального нормування, який може відбуватися як стихійно, так і через цілеспрямоване формування особистості.

Соціалізація – процес і результат засвоєння й активного відтворення індивідом соціального досвіду, здійснюваний у спілкуванні й діяльності.

Основними властивостями соціальної норми є її корисність, обов'язковість і фактична реалізація в поведінці людей.

Корисність соціальної норми:

по-перше, відносна, оскільки норма, корисна для інтересів однієї соціальної групи, може бути нейтральною або навіть шкідливою для іншої; по-друге, мінлива в просторі й часі, вона змінюється відповідно до змін у суспільних умовах життя людей.

Соціальні норми регулюють поведінку індивідів і груп, пропонуючи, дозволяючи або забороняючи певні дії.

Норма втрачає значення, якщо перестає виконуватися або реалізовуватися в поведінці людей.

Основні види нормативних систем: право, мораль, звичаї та традиції.

Право закріплює соціально корисні варіанти поведінки та стає частиною переконань індивіда, коли він їх добровільно виконує.

Мораль є альтернативною системою норм, що закріплює цінності суспільства через оцінювальні судження (чесно-нечесно, справедливо-несправедливо).

Звичаї та традиції закріплюють історично зручні зразки поведінки, переважно в правилах співжиття.

Нормативні системи можуть перетинатися й доповнювати одна одну; санкції однієї норми можуть підкріплюватися нормами іншого виду. Існують специфічні норми для різних соціальних груп: традиції робочих сімей, професійна етика, молодіжні звички. Соціальні норми змінюються разом із суспільством, відображаючи його інтереси та потреби. Норми, що не відповідають сучасним умовам, втрачають своє значення.

Правова поведінка — це різновид людської поведінки, пов'язаний із суспільними відносинами, що регулюються правом.

Види правової поведінки:

1. сумлінне виконання трудових обов'язків;
2. вступ у шлюб або розірвання;
3. порушення правил дорожнього руху;
4. винесення вироку;
5. міжнародні угоди.

Психологічні аспекти правової поведінки:

1. це складне соціально-психологічне явище, що охоплює фактичне й юридичне, вольове й емоційне.
2. Правомірна поведінка є нормативною, протиправна — ненормативною.

☑ Ознаки правової поведінки:

- соціальна значущість для суспільства;
- підконтрольність свідомості й волі;
- чітка регламентованість нормами права;
- підконтрольність державним органам;
- наявність юридичних наслідків.

☑ Відмінності правомірної та протиправної поведінки:

- правомірна зміцнює суспільні відносини, протиправна їх послаблює.
- правомірна поведінка мотивується обов'язком чи особистими інтересами, протиправна — егоїзмом або агресією.
- правомірна поведінка дотримується норм, протиправна — порушує їх.

☑ Правосвідомість

1. відображає правовий досвід суспільства та регулює правослухняну поведінку.
2. має три рівні: буденна, професійна, наукова.

- ☑ Правова інтуїція допомагає громадянам приймати рішення на основі розуміння правових норм.

- ☑ Злочинна правосвідомість суперечить загальноприйнятим правовим нормам, хоча злочинці можуть частково визнавати їхню справедливість.

☑ Індивідуальна правосвідомість:

1. формується через соціальні зв'язки та впливає на поведінку особи.
2. включає пізнавальний, оцінювальний та емоційний компоненти.

●●● Психологічна характеристика девіантної поведінки особистості

Соціально обумовлена поведінка

- Поведінка людини формується соціальними нормами, є свідомою, колективною та цілеспрямованою.
- Людина завжди взаємодіє з оточенням, навіть коли занурена у власні думки.

Девіантна поведінка

- Визначення: поведінка, яка не відповідає загальноприйнятим нормам, що призводить до їх порушення.
- Причини: соціальна нерівність, нестабільність суспільства, негативна реакція на соціальні вимоги.

Фактори ризику девіантної поведінки

Біологічні:

Спадковість, природне середовище, гормональні порушення.

Психологічні:

Акцентуації характеру, інфантилізм, підвищена тривожність, потреба в самоствердженні.

Соціально-економічні:

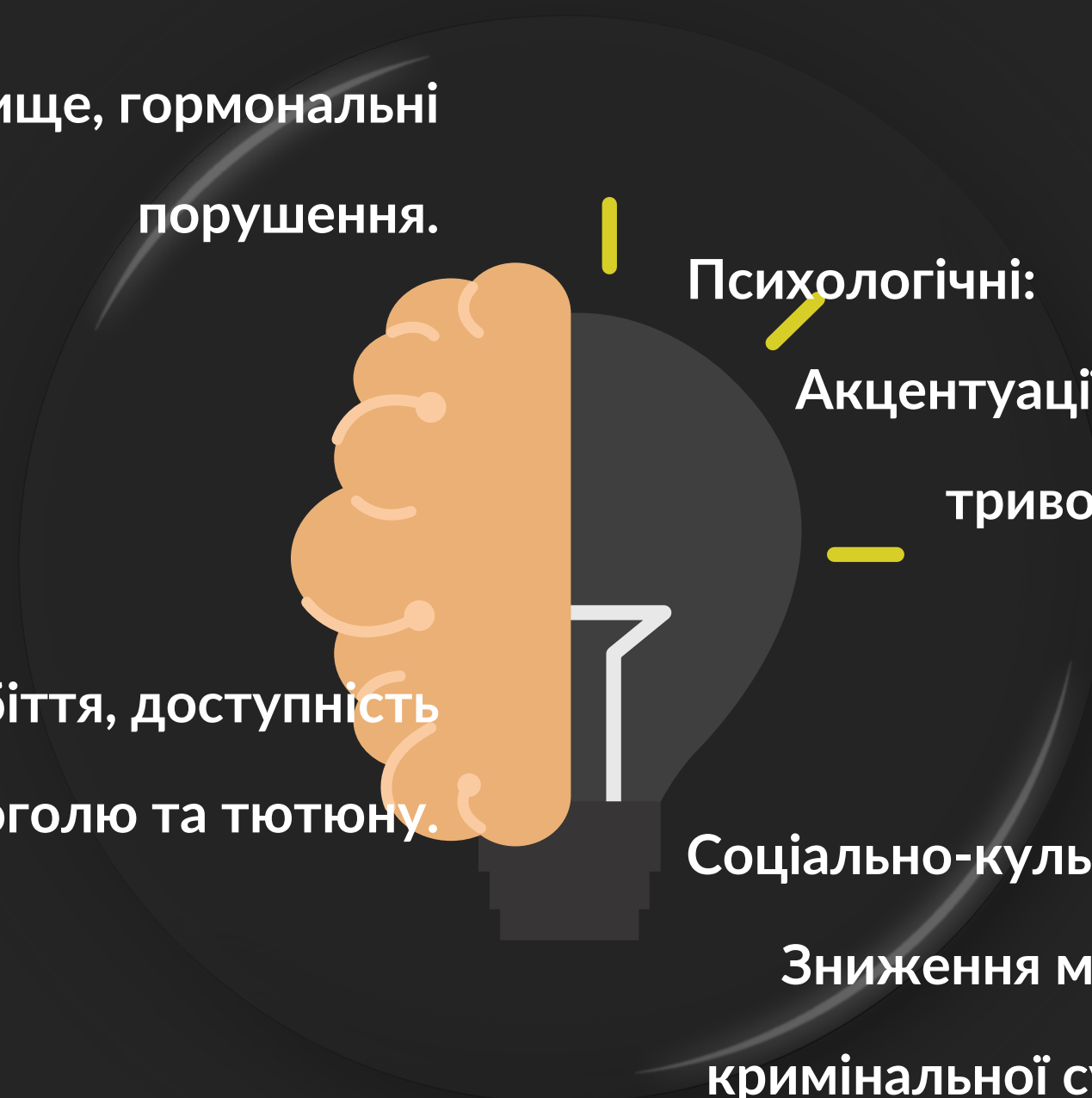
Зниження життєвого рівня, безробіття, доступність алкоголю та тютюну.

Соціально-культурні:

Зниження морально-етичного рівня, поширення кримінальної субкультури, пропаганда насильства.

Соціально-педагогічні:

Конфліктні та асоціальні стилі виховання в сім'ях.

ВИДИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

1. Делінквентний: протиправні вчинки та злочини.
2. Адиктивний: залежність від хибних пристрастей.
3. Патохарактерологічний: патологічні зміни характеру.
4. Психопатологічний: психічні порушення та захворювання.
5. Поводження на основі суперцінностей: прояви обдарованості та геніальності.

ПОВЕДІНКА ІНДИВІДА ФОРМУЄТЬСЯ ПІД ВПЛИВОМ СУСПІЛЬСТВА ТА ВЗАЄМОДІЇ З ІНШИМИ, ЩО СТВОРЮЄ ЕТАЛОНИ (СТАНДАРТИ) ДЛЯ ОЦІНКИ ПОВЕДІНКИ. ІНДИВІДУАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ В СПІЛКУВАННІ ЧЛЕНІВ ГРУПИ СВІДЧАТЬ ПРО ЇХ ПСИХОЛОГІЧНУ СПЕЦИФІЧНІСТЬ.